

**THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA
NATIONAL EXAMINATIONS COUNCIL OF TANZANIA
CERTIFICATE OF SECONDARY EDUCATION EXAMINATION**

015/2

ELIMU YA DINI YA KIISLAMU 2

(For Both School and Private Candidates)

Time : 3 : 30 Hours

ANSWERS

Year : 2003

Instructions

1. This paper consists of sections A, B,C and D.
2. Answer ONE question from each section.
3. Communication devices and any unauthorised materials are **not** allowed in the examination room.
4. Write your **Examination Number** on every page of your answer booklet(s).

maktaba.tetea.org

1. Andika kwa lugha ya Kiarabu Suratut-tyn (95: 1-8) kisha andika tafsiri yake kwa Kiswahili na eleza mafunzo yatokanayo na sura hiyo.

Aya za Suratut-tyn kwa Kiarabu ni: "Watini wazaytuun, Waturi siini, Wahathal baladil amiin. Laqad khalaqnal insaana fii ahsani taqwim. Thumma radadnaahu asfala saafiliin. Illal lathiina aamanu wa amiluswaalihaati falahum ajrun ghairu mamnuun. Famaa yukaththibuka b'adu bid diin. Alaysa Allaahu bi ahkamil haakimiin."

Tafsiri yake kwa Kiswahili ni: Naapa kwa tini na zeituni. Na kwa mlima wa Sinai. Na kwa mji huu ulio salama. Hakika tumemuumba binadamu kwa umbo bora kabisa. Kisha tukamrudisha chini kabisa miongoni mwa walio chini. Ila wale walioamini na wakatenda mema, watakuwa na malipo yasiyokuwa na kikomo. Basi ni nini kinachokufanya ukubali baada ya haya kwamba kuna malipo ya dini? Je, Mwenyezi Mungu si Hakimu wa haki kuliko wote?

Mafunzo yanayopatikana kwenye sura hii ni kwamba binadamu amepewa hadhi kubwa kwa kuumbwa katika umbo bora zaidi. Hii inathibitisha kuwa mwanadamu ana nafasi ya kipekee kuliko viumbe wengine wote.

Sura hii pia inatufundisha kuwa hadhi ya mwanadamu hushushwa iwapo ataacha kumtii Allah na kuishi maisha ya maovu. Atakuwa katika daraja la chini kuliko hata wanyama.

Mafunzo mengine ni kuwa wale wanaoamini na wakafanya matendo mema, Allah atawapa malipo makubwa yasiyo na kikomo. Hii ni ishara ya uadilifu wa Allah katika kutoa thawabu.

Aya za mwisho zinaonyesha kuwa Mwenyezi Mungu ndiye hakimu wa haki kuliko wote. Yeye ndiye anayeamua kwa uadilifu na hakuna mwenye kuhoji hukumu yake.

2. "Hakika sisi ndio tulioiteremsha mawaidha haya (Hii Qur'an) na hakika sisi ndio tutakayahifadhi" (15:9). Kwa mujibu wa aya ya hapo juu, eleza hatua alizochukua Mtume (s.a.w) katika kuhifadhi Qur'an.

Mtume (s.a.w) aliwahimiza Maswahaba kuikariri Qur'an kwa moyo na kuisoma mara kwa mara ili kuhakikisha haiwezi kusahaulika. Walijitahidi kuirudia kila siku na kufundishana kwa vizazi vyao.

Pia Mtume (s.a.w) aliwaweka waandishi rasmi waliokuwa wakiandika kila aya na sura mpya mara tu zilipotemshwa. Waandishi hawa walikuwa mashahidi wa ufunuo.

Jibril alikuwa akimuelekeza Mtume (s.a.w) mahali pa kuwekwa kila aya na sura. Hii ilileta mpangilio bora wa Qur'an kwa kufuata maagizo ya Allah kupitia Malaika Jibril.

Mtume (s.a.w) alisisitiza usomaji wa Qur'an katika ibada, hususan sala na mikusanyiko ya kijamii, ili kuhifadhi usahihi wake. Njia hii ilihakikisha Qur'an inabaki katika hali yake ya asili.

3. “Uteremsho wa Kitabu hiki umetoka kwa Allah mwenye nguvu na mwenye hekima.” (45:2). Kwa mujibu wa aya hii thibitisha kuwa Qur'an ni Kitabu cha Allah.

Qur'an inabeba elimu ya ghaibu na mambo ya siku zijazo ambayo mwanadamu asingeyajua bila wahyi. Hii ni dalili kubwa kuwa Qur'an imetoka kwa Allah pekee.

Qur'an haina mfano katika lugha yake, fasihi yake na muundo wake. Makuraishi ambao walikuwa mabingwa wa mashairi hawakuweza kuleta mfano wake. Hii ni ishara kuwa Qur'an si ya kibinadamu.

Ndani ya Qur'an kuna historia za mitume waliopita na mambo ambayo Mtume (s.a.w) hakuyaona wala kuyasoma. Hii ni dalili ya wazi kuwa Qur'an imetoka kwa Allah.

Qur'an pia inashughulikia maisha yote ya mwanadamu, kuanzia ibada hadi siasa na jamii. Upeo huu mpana unaonyesha kuwa chanzo chake ni Allah mwenye nguvu na hekima.

4. “Bila shaka dini (ya haki) mbele ya Allah ni Uislamu” (3:19). Kwa kutumia aya hii, eleza kwa kina kwa nini Uislamu ndio dini pekee iliyo ya haki mbele ya Allah (s.w).

Uislamu unafundisha kumpwekesha Mwenyezi Mungu bila kumshirikisha. Hii ndiyo msingi wa imani ya kweli na ndiyo maana Allah ameuita dini ya haki.

Uislamu ni dini iliyokamilika kwa sababu unashughulikia maisha ya mwanadamu kwa ujumla wake. Unagusa kiroho, kijamii, kisiasa na kimaadili.

Qur'an na Sunnah zipo kama miongozo ya kudumu kwa wafuasi wa Uislamu. Vimebaki katika hali yake ya asili bila kupotoshwa, jambo linaloufanya Uislamu kuwa wa kipekee.

Uislamu unahimiza uadilifu, ukweli na maadili mema ambayo ni msingi wa jamii yenye mshikamano na yenye amani. Hii ndiyo sababu dini hii imeitwa dini ya haki mbele ya Allah.

5. “Wanasema (kwa stihzai), je tutarudishwa katika hali yetu ya kwanza? Hata tukiwa mifupa mibovu (iliyooza) ...?” (79:10-12). Kwa kutumia ushahidi wa kihistoria, thibitisha kuwa ufufuo ni jambo jepesi kwa Allah (s.w).

Historia ya Mitume waliopita inathibitisha uwezo wa Allah wa kufufua waliokufa. Mfano ni Nabii Uzair aliyefufuliwa baada ya kukaa muda mrefu akiwa amekufa.

Kuzaliwa kwa Nabii Isa (a.s) bila baba ni ishara kubwa ya uwezo wa Allah kuumba na kufufua bila sababu za kawaida. Hii ni dalili ya ufufuo.

Aidha, Allah ndiye aliyecumba mwanadamu mara ya kwanza. Hivyo kuumba kwa mara ya pili ni rahisi zaidi kwake. Qur'an inasisitiza hoja hii mara kwa mara.

Matukio ya wafu kufufuliwa ili kuthibitisha ukweli wa Mitume waliotumwa na Allah pia ni ushahidi tosha kuwa ufufuo ni jambo jepesi kwa Allah.

6. “Waislamu walio wengi wanajiepusha na kuabudu masanamu, makaburi, hirizi nk. lakini bado ni washirikina wakubwa katika uendeshaji wa maisha yao ya kila siku ya kibinafsi na kijamii.” Thibitisha usemi huu kwa kutumia mifano halisi, ukizingatia aina kuu nne za shirk.

Shirk ya ibada hujitokeza pale ambapo mtu humwomba msaada kiumbe mwingine badala ya Allah, mfano kumwomba mfu kwenye kaburi msaada.

Shirk ya uungu hutokea pale mwanadamu anapompa mtu au kitu mamlaka sawa na ya Allah, mfano kumtii kiongozi katika mambo ya haramu kana kwamba ni halali.

Shirk ya sifa ni pale mtu anapompa binadamu sifa za Allah kama kujua mambo ya ghaibu au kuwa na uwezo wa kuamuru riziki.

Shirk ya nia hutokea mtu anapofanya ibada kwa ajili ya sifa za watu au kupata mali badala ya kutafuta radhi za Allah. Mfano ni mtu anayetoa sadaka ili asifiwe na watu.

7. “Chukua sadaqa katika mali zao uwatakase kwazo na kuwatakasa kwa uzuri (mbele yangu) na uwaombe dua” (9:103) Eleza kwa kina jinsi Zaqat na Sadaqat zinazoitakasa mali katika Jamii ya Kiislamu.

Zakaat na Sadaqa ni njia ya kusafisha mali kutokana na haki za wengine na kuondoa uchafu wa ubinafsi. Kupitia utoaji wa mali kwa wenye mahitaji, tajiri huondoa dhambi ya ubakhili na roho yake inatakasika.

Zakaat husaidia kuondoa tabaka kubwa kati ya matajiri na maskini, kwani maskini hunufaika na mali hizo kwa kujikimu kimaisha. Hali hii huimarisha mshikamano na usawa katika jamii ya Kiislamu.

Kupitia utoaji wa Zakaat na Sadaqa, jamii nzima hunufaika kwa kuwa fedha zinazotolewa huweza kutumika kwa maendeleo ya kijamii kama elimu, afya na misaada kwa wahitaji.

Mali ya tajiri hupata baraka na kuongezeka, kwa kuwa anapotoa kwa ajili ya Allah, Mwenyezi Mungu humzidishia neema na kustawisha kipato chake.

8. Eleza umuhimu wa ndoa katika Uislamu, ikiwa ukiwa kama Walii wa Ramla bint Omar, mwozeshe kwa bwana Hamisi bin Shwayb.

Ndoa katika Uislamu ni njia ya kudumisha maadili mema kwa kuwa huwazuia wanandoa na maovu na kuwasaidia kuishi kwa heshima. Hivyo, huwakinga na zinaa na machafu.

Ndoa huimarisha undugu na mshikamano wa kijamii. Familia mpya huunganisha koo na kuimarisha mshikikiano wa kijamii na mshikikiano wa kifamilia.

Kupitia ndoa, waislamu huzaliana na kuendeleza kizazi cha Kiislamu ambacho kitafuata mafunzo ya dini. Hii ni njia ya kulinda jamii kwa vizazi vijavyo.

Ndoa huleta utulivu na furaha kwa wanandoa kwani kila mmoja hupata mwenza wa kushirikiana naye katika changamoto na furaha za maisha.

9. “Enyi mliaoamini! Mameamrisha kufunga kama walivyoamrisha waliokuwako kabla yenu.” (2:183). Kwa mujibu wa aya hii, eleza namna funga inavyomuandaa muumini kuwa mcha-Mungu.

Funga humfundisha muumini kujizuia na matamano ya mwili kama kula, kunywa na tendo la ndoa katika mchana wa Ramadhani. Hii humwezesha kupata tabia ya kujidhibiti na kuwa mcha-Mungu.

Kupitia funga, muumini hufundishwa huruma na mshikamano kwa maskini kwani anapohisi njaa na kiu huelewa hali ya wasio na chakula na hujitolea kuwasaidia.

Funga humjenga muumini kuwa na subira na kuvumilia, kwani ni ibada inayohitaji uthabiti wa mwili na nafsi. Subira hii huimarisha imani yake kwa Allah.

Funga humkaribisha muumini kwa Allah kwa sababu ni ibada iliyofanywa kwa siri na dhati. Hii humwezesha kuimarisha uchaji Mungu wake.

10. Ukizingatia namna Mtume Muhammad (s.a.w.) alivyoondaliwa kabla ya Utume na mara tu, baada ya kupewa Utume katika Wahyi wa awali, eleza mambo ya msingi ya kuzingatiwa katika harakati za kuuhimisha Uislamu katika Makkah.

Mambo ya msingi yaliyozingatiwa ni kulingania tauhidi, kumtaja Allah pekee na kuondoa ibada za masanamu. Hili lilikuwa jambo kuu katika ulinganiaji wa Mtume.

Mtume aliwahimiza wafuasi wachache waliomuamini kudumisha ibada ya siri ili kuepuka mateso makali kutoka kwa makafiri wa Makka.

Alizingatia malezi ya kina ya imani miongoni mwa wafuasi wachache, akiwajengea nguvu ya imani na subira ili waweze kustahimili mateso.

Aidha, alizingatia kutafuta hifadhi na ulinzi kutoka kwa ndugu zake na watu wa karibu ili kuhakikisha ujumbe unafikishwa bila kuzuiwa.

11. Eleza hatua alizochukua Mtume (s.a.w.) katika kuanzisha Dola ya Kiislamu Madina ikisha ainisha matokeo yaliyotokana kutokana na hatua hizo.

Mtume (s.a.w.) alipofika Madina, hatua ya kwanza aliyoichukua ni kujenga Msikiti wa Madina ambao ulikuwa kitovu cha ibada na pia serikali ya Kiislamu.

Aliunda Mkataba wa Madina uliowaunganisha Waislamu, Mayahudi na makabila mengine katika mkataba wa usalama na mshikamano wa pamoja.

Mtume (s.a.w.) aliimarisha uhusiano wa undugu baina ya Muhajirina na Answar kwa kuwafanya washirikiane mali na maisha. Hii ilileta mshikikiano mkubwa.

Matokeo yake ni kuanzishwa kwa dola yenye mshikamano, mshikikiano wa kijamii, na nguvu ya kijeshi iliyoweza kuhimili mashambulizi kutoka kwa makafiri wa Makka.

12. Chambua mchango wa Waislamu katika kuianzisha Tanganyika na hatimaye Tanzania.

Waislamu walihusika moja kwa moja katika harakati za kupinga ukoloni kupitia viongozi na wanaharakati waliokuwa mstari wa mbele. Walitoa mchango mkubwa wa kisiasa.

Walisimama imara katika kudai haki za wananchi na kujitolea kuhamasisha umoja wa taifa dhidi ya ukoloni wa Waingereza.

Waislamu walihusika katika kuanzisha vyama vya siasa kama TANU ambavyo vilikuwa nguzo muhimu za harakati za ukombozi.

Mchango wao ulisababisha kupatikana kwa Tanganyika huru mwaka 1961 na hatimaye kuungana na Zanzibar kuunda Tanzania mwaka 1964.